

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Directorivm Inqvisitorvm F. Nicolai Eymerici Ordinis Prædicatorum

Nicolaus <Eymericus>

Venetiis, 1607

Qu[a]estio 93. An h[a]ereticus paenitens sit condemnandus ad perpetuum
carcerem.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13589

juxta sanctiones canonicas (hominum metu diuino timori postposito) procedatis. Si vero aliquis ex prædictis hæretica labe primitus abiurata, tedi re uoluerit ad Ecclesiæ unitatem; ei iuxta formam Ecclesiæ absolutionis beneficium impendatis.

COMMENT. CXLI.

Hoc priuilegium est singulare: nam cum hæretici sint ipso iure excommunicati, & singulis amplius annis in quinta feria in Cæna Domini publice à summo Pontifice excommunicantur: nemo inferior poterat eos absolueri, nisi cui specialiter esset cõcessum: & tales sunt inquisitores: quod probat aperte rescriptum ab Eymérico allatum, quod est Clementis IIII. idem cauerat quadraginta fere

annis ante Clementem IIII. Gregorius Nonus rescripto incipiente: Ille humanigenis: in quo ita rescriptum est: Si uero aliqui hæretica labe penitus abiurata, ad Ecclesiasticam redire uoluerint unitatem, ipsis iuxta formam Ecclesiæ beneficium absolutionis impendant, & iniungant eis quod talibus consuevit iniungi, hæc ibi. idem concessit Innocentius IIII. rescripto incipiente: Tunc potissime: hæc nos Bononiæ uidimus authenticam in archi no inquisitionis, & curauimus imprimenda in Bullario litterarum Apostolicarum in fine huius operis.

Tradunt hoc ipsum priuilegium Locatus in opere iudiciali verbo absolueri. nu. 11. Repertorium inquisitorum verbo, absolutio. §. sed nunc. Simacæ de catho. instit. tit. 3. nu. 1. & alij.

Quo autem obseruari debeant in hac absolutione, & quo ritu fiat, abudè explicui supra in hac 3. par. tit. de forma absoluedi prædictos num. 18. & 19.

Quæ uero hac questione ab auctore traduntur, procedunt in foro exteriori, ut series ipsa indicat: nam in foro interiori quis possit occultum hæreticum absolueri, & quanta prudentia id fieri debeat, docuit idem Eymericus luculenter in hac 3. parte, num. 59. & sequen. Vbi dixi. de quo uide amplius concilium Tridentinum sess. 24. de reformat. c. 6. & rescriptum Clementis VII. quod incipit: Cui sicut. §. uobis etiam. relatum in Bullario. adde Simancam de catho. instit. tit. 3. nu. 6. & Nauarrum in Manuali confessoriorum cap. 27. num. 275. vers. Decimoquarto, quod nullus prater Papam.

Equidem in supremo inquisitionis prætorio Sanctæ & generalis Romanæ inquisitionis sæpe pronunciatum est, nec posse nec debere episcopos amplius uirtute concilij absolueri occultos hæreticos in foro conscientia, siue quod per processum Bullæ in cæna Domini sit Concilio Tridentino derogatum, siue quod ita Pius V. ac Gregorius XIII. aliàs expresse declarauerunt, ut etiam præcitato loco Nauarrus testatur.

Addit locatus in opere iudiciali verbo, absolueri, nu. 10. solum Inquisitorem posse absolueri eos, quos ipse excommunicauit, per rescriptum Alexandri IIII. quod incipit: Ad capiendum uulpeculas. quod & uerum putamus: sed id rescriptum nondum uidimus.

QVÆSTIO XCIII.

An hæreticus penitens sit condendus ad perpetuum carcerem.

A Onagesima tertia quæstio est: Vtrum Episcopus & Inquisitor taliter deprehensum in hæretica prauitate, penitentem & abiuratum, ac ab eisdem, uel eorum altero absolutum, teneatur perpetuo carceri condemnare?

Respondemus quod sic; ut patet in c. Excommunicamus. 2. §. si qui. extra de hæret. ubi sic dicitur: Excommunicamus & anathematizamus uniuersos hæreticos, & infra: Si qui autem de prædictis postquam fuerint deprehensi, redire uoluerint ad agendam condignam penitentiam in perpetuum carcerem detrudantur.

COMMENT. CXLI.

Quæ ad hanc quæstionem spectant, tradidit auctor 3. par. in 10. modo processum fidei terminandi, nu. 202. & dixi ibidem copiose.

Sed hoc loco hoc adiungam pro corollario, Quod tametsi generaliter is qui ab heresi reuertitur & penitet, debeat in perpetuum carceri condemnari: ab hac tamè regula excipiendi uidentur sequentes casus.

Primus est: Qui sponte ad Ecclesiam redeunt, ante quam sint accusati, seu denunciati, non debent in perpetuum carcerem condemnari.

Secundus est: Neque illi uidentur in perpetuum carcerem detrudendi, qui statim postquam capti sunt, tam de se quam de alijs, quos hæreticos esse sciunt, plene & integre confitentur.

Tertius est: Illis etiam uidetur posse pena carceris perpetui condonari ab Inquisitoribus, qui puro corde redierint prius quàm dicta testium publicata fuerint: quod arbitrio Inquisitoris & Episcopi relinquunt: nam qui post publicata testimonia redeunt, ac tunc demum cõfitentur, cum uideat se esse cõuictos: hi iure optimo in perpetuum carcerem dammandi sunt.

Hos casus posset quis dicere probari per textum allatum ab Eymérico ex c. excommunicamus, 2. §. si qui. extra de hæret. ibi: Postquam fuerint deprehensi, redire uoluerint ad agendam condignam penitentiam: in perpetuum carceri detrudantur: arguendo à contrario sensu. ita ergo qui se ipsum desert, aut prius quàm plene deprehendatur, erroris fatetur, & misericordiam implorat, non uidetur carceri perpetuo mactandus; & hoc uidetur benignius prescriptum etiam Inquisitoribus Hispania prima quadam instructione Hispalensi c. 8. & c. 11. cum §. q. ut testatur Iacobus Simancas de catho. instit. tit. 16. num. 17.

Verumtamen in duobus posterioribus casibus maior uidetur dubitatio, & fortassis in illis etiã locum habet dispositio dicti c. excommunicamus 2. in §. si qui. quare crederem in illis duobus casibus de stricta iuris ratione, redeuntes tuto damnari posse ad carcerem perpetuum. hoc tamen consuetudine sacri tribunalis generalis Romanæ Inquisitionis receptum est, ut facillime, & post paucum tempus in eo dispensetur. & hac credo magis accedere ad formam iuris communis; præsertim cum nemo capiatur in hoc tribunali nisi ex uehementibus indicijs.

Postremo, hoc mihi uidetur satis æquum, ut quoties uxor rediens ab heresi in carcerem perpetuum damnanda est, mariti domus ei pro carcere

Quibus casibus quis euitet penam perpetui carceris.

Vxor hæreticæ redeunti, domus mariti pro carcere assignetur.

perpetuo consignetur, ut una possint commodius habitare: quamuis hoc videatur prohibere concilium Biterense. c. relatum, supra in hac 3. par. super 10. modo processum fidei terminandi. §. praterea que de difficultate, sed in hoc consulto supremo inquisitionis Senatu putarem facile fore dispensandum. & hic potest esse quartus casus in quo pena perpetui carceris ab hæretico redeunte evitatur: quamuis proprie loquendo hoc casu non dicatur pena remissio, sed potius in aliam commutatio.

Q V A E S T I O X C I I I I.

Hæreticus eodem modo ad perpetuū carcerem sit ne degradandus, si clericus fuerit, &c.

Nonagesima quarta quæstio est: Vtū Episcopus taliter deprehensus in hæretica prauitate penitentem & abiurantem ab solutum, & per eum & Inquisitorem carceri perpetuo condemnatum, teneantur in antea si clericus fuerit, vel religiosus in sacris ordinibus constitutus, degradare?

Relat. supra pag. 104.

Carceri perpetuo additi, si sacris sint initiati, degradantur.

Respondemus quod sic; iuxta c. Quoniam Episcoporum, de hæret. lib. 6. ubi dicitur sic: Quoniam Episcoporum numerus ad degradationem clericorum à canonibus constitutus non potest de facili conuenire; cōcedimus, ut sacerdotem, vel aliū clericum in sacris ordinibus constitutum (cum pro hæresi fuerit curiæ seculari relinquendus, aut perpetuo immurandus) conuocatis abbatibus, alijsque prælatis & religiosis personis, ac literatis suæ diocesis, de quibus expedire videbitur; suus solus possit Episcopus degradare.

Nec facias differentiam inter carcerem, & murum, ut videtur facere Archid. nam pro eodem sumitur in c. Excōicamus. ultimo. & hic, & in c. Ut commissi. uer. & illorum. & in c. Accusatus. in fi.

C O M M E N T. C X L I I I.

Affirmate concludit in hac quæstione Eymericus, clericum ab hæresi reuerentem, si in perpetuum carcerem fuerit detrudendus prius fore degradandum, eandem sententiam professus fuit supra in hac 3. parte in decimo modo processum fidei terminandi, nu. 202. quo loco abunde hunc articulum tractauimus. adde Arnaldum Albertinum in c. quoniam, de heret. lib. 6. num. 55.

Q V A E S T I O X C V.

An hæretico penitenti, præter penam carceris, aliqua salutaris pœnitentia imponi debeat.

Nonagesima quinta quæstio est: Vtrum Episcopus & Inquisitor taliter deprehensus in hæretica prauitate, abiurato, absoluto ab excommunicationis sententia, degradato, & ad carcerem perpetuum condemnato, teneatur iniungere adhuc aliam pœ-

nitentiam salutarem? Respondemus quod sic; ut patet in c. Ut officii, circa prin. de hæret. lib. 6. ubi præmissis de hereticis credentibus, receptoribus, fautoribus, & defensoribus eorum, sequitur sic: Si uero aliquis ex prædictis hæretica labe primitus abiurata, redire uoluerit ad ecclesiæ unitatē: ei iuxta formam ecclesiæ absolutiois beneficium impendatur, & iniungatur eidem, quod iniungi talibus consuevit.

Consuevit autem iniungi eis, quod cruce defertur ante & retro: & quod stent in ualuis ecclesiarum certis diebus Dominicis & festiuis, & quod crucietur pane angustia, & aqua doloris; ut supra patuit in hac tertia parte, ubi agitur quomodo processus fidei sine debito terminentur: & agitur de sententijs ferendis contra tales.

C O M M E N T. C X L I I I I.

Vna est & vera conclusio in hac quæstione, uidelicet hæretico redeunti præter carceris perpetui penam, ceteras de quibus hic iniungendas esse alias penitentias salutaris, quales autem penitentia imponi debeant, docuit auctor supra in modis processum fidei terminandi, sed in primis in sexto & octauo modo.

Huiusmodi autem penitentia iniungantur reuerentibus ad hæresi, tum ut per eas satisfaciant carceri debito, quod per culpam contraxerunt: tum, ut appareat, an sint vere penitentes, an fite conuersi: postremo, ut cum eas peragunt, recordentur delicti contra fidem commissi, & illud detestentur, ac desinant.

Iam in his penitentijs imponendis quid obseruandum sit luculenter docet Zanchinus tract. de heret. c. 20. nam & personarum qualitas inspicitur: quæ est: & ratio culpe maioris vel minoris habenda quoque est: & postremo talis penitentia iniungenda est, quam uerisimiliter credant iudices fidei a penitentibus fore peragendas, non deserendas. cap. penitentes. 50. distin. adde quæ diximus paulo antea super quæst. 91.

Q V A E S T I O X C V I.

An Episcopus & Inquisitor dispensare possint cum condemnato ad carcerem, & ad alias pœnas.

Nonagesima sexta quæstio est: Vtrum Episcopus & Inquisitor cum tali ad carcerem perpetuum, & alias condemnato, post modum ualeant dispensare?

Respondemus quod sic, ut patet in c. ut commissi. uer. & illorum, de heret. lib. 6. ubi sic dicitur: & illorum, qui uestris mandatis obediētes, humiliter stant propter heresim in carcere, uel muro reclusi, pœnam una cum prælatis, quorum iurisdictioni subsumt, mitigandi, uel mutandi, cum uideritis expedire: & infra: plenam concedimus facultatē.

C O M M E N T. C X L V.

In hac quæstione id solum est obseruandum, quod Eymericus tradit, uidelicet, Episcopum & Inquisitorem posse dispensare in carcere perpetuo, quod iure communi ei comperit, per textum hoc loco citatum ex cap. ut commissi, de heret. lib. 6. & hodie hoc iure utimur, excepto quod prius inquisito-